

Dierenwelzijn in het Nederlandse circus

5 maart 2022 door Kevin van Geet en Frank van den Heuvel, vastgesteld door het bestuur van Stichting Circuspunt op 06-04-2022

Hoe staat het nu met dierhouderij in het circus, wat mag er nog wél en wat mag er niet. Er zijn veel vragen over het optreden en reizen met dieren, waar moeten circus ondernemingen en dierhouders aan voldoen. In dit artikel zetten we de staat van dierhouderij in het circus anno 2022 uiteen.

Herkomst dieren in het circus

Sinds het begin van de geschiedenis van de mens, bestaat er een samenwerking tussen mens en dier. In het verleden was de relatie tussen mens en dier veelal gebaseerd op het werkproces waarin dieren werden ingezet voor vervoerstaken, in de landbouw en de jacht. Door het nauwe samenleven tussen mens en dier -zowel als werkdier maar ook als huisdier- zijn vele soorten gedomesticeerd. Sommige diersoorten kunnen bijna niet meer overleven zonder de mens – bijvoorbeeld bepaalde hondenrassen– , andere dieren leven zowel in vrije natuur maar ook als huisdier samen met de mens. Het betreft hier zowel grote als kleine dieren, van kameel tot konijn.

Sinds de 18^e eeuw maken dieren ook steeds vaker deel uit van rondreizende gezelschappen. Het circus zoals wij dat nu kennen, heeft zijn oorsprong in Engeland. In de tweede helft van de 18e eeuw groeide de populariteit van trick-riding. Sir Philip Astley – een voormalig cavalerist– opende in 1768 een militaire paardrij school met een ronde oefenruimte gebaseerd op de pas van het paard. Het publiek kwam in groten getale en was gefascineerd door de unieke prestaties van de paarden, maar zeker ook door de veelvoud aan gedomesticeerde en wilde dieren dat enkele jaren later toegevoegd werd.

Situatie in Nederland Anno 2022

In Nederland is het optreden met wilde zoogdieren (bijvoorbeeld olifanten, (zee)leeuwen en tijgers) sinds september 2015 bij wet verboden. De soortenrijkdom in het circus in Nederland beperkt zich sindsdien tot gedomesticeerde dieren zoals paarden, kamelen, honden en zelfs katten.

In het hedendaagse circus draait het niet meer om de ongeëvenaarde kunsten van exotische dieren, maar juist om de verrassende elementen van de omgang met de ons reeds bekende diersoorten. Het gaat om de unieke band met het dier, de schoonheid en vaardigheden die de dieren van nature al bezitten. De enige opgave is om dat te laten zien op het moment dat de dierentrainer dat nodig acht. Dat gaat maar op één manier; op basis van beloning. Dieren hebben dan zichtbaar plezier in hun werk, en dat komt goed over op het publiek.

Net als andere branches waar dieren privé of beroepsmatig in nauw contact samenleven met de mens, krijgt ook het circus zo nu en dan te maken met kritiek en weerstand. De circusondernemers die met dieren werken en leven, staan open voor een dialoog, maar bij hen ligt ook de taak om het publiek te informeren over hun dieren. Door actief correcte informatie te verschaffen en transparant te zijn, kunnen we een tegenwicht bieden aan ongefundeerde en onjuiste berichtgeving op online platforms en andere media.

Transparantie

De bedrijfsvoering in het circus heeft op het gebied van het houden van dieren een open karakter; de verzorging, huisvesting en alles wat daar bij komt kijken. Het circus staat veelal op grote evenemententerreinen aan de doorgaande weg, of soms zelfs op het trapveldje midden in de wijk. Iedereen is welkom om te komen kijken; zowel bij de verzorging, de training als het vervoer.

Alle dieren beschikken over ruime binnen- en buitenverblijven zodat ieder dier zich individueel of in groepsverband vrij kan bewegen en de mogelijkheid heeft zoveel mogelijk het natuurlijk gedrag te vertonen. Iedere speelplaats vormt vervolgens met eigen omgeving en eigenschappen een nieuwe reeks aan positieve impulsen. De meeste circussen met dieren wisselen 2 tot 3 keer per maand van speelplaats.

Vele circusondernemingen houden met enige regelmaat een opendeurdag. Hierbij is extra aandacht voor het educatieve aspect van dierentraining, kunnen vragen gesteld worden door het publiek en vinden openbare repetities plaats. Dit educatieve karakter speelt ook een hoofdrol tijdens speciale rondleidingen voor het basis- en voortgezet onderwijs. Staat er een circus bij jou in de buurt? Ga eens langs en vraag naar de mogelijkheden!

Regelgeving

De circussen in Nederland -aangesloten bij Circuspunt- houden zich vanzelfsprekend aan de geldende wet- en regelgeving. Dit houdt onder andere in dat het optreden met wilde dieren is uitgesloten, dat de aanwezige gedomesticeerde soorten een uitgekiende verzorging genieten en dieren – zoals de wet het omschrijft – vrij zijn van angst, pijn, honger en dorst.

Gelukkig wordt deze minimale basiseis bij alle circussen meer dan overtroffen en streeft de sector zelfs naar specifieke regelgeving. Het merendeel van de in Nederland werkzame diertrainers voldoet – gezien het internationale en reizende karakter van het circusvak - aan strengere en duidelijkere wet- en regelgeving uit Duitsland en Frankrijk. Hierbij baseren velen zich op de Duitse “Leitlinien für die Haltung, Ausbildung und Nutzung von Tieren in Zirkusbetrieben oder ähnlichen Einrichtungen”. Een omvangrijk document dat is samengesteld uit een bundeling van kennis en ervaring door diverse deskundigen uit de veterinaire beroepsgroepen, dierenwelzijnsorganisaties en de circussen zelf.

<https://www.bmel.de/DE/themen/tiere/tierschutz/haltung-zirkustiere.html>

Het Nederlandse circusveld vraagt om duidelijke wet- en regelgeving om zo een heldere en eenduidige maatstaf te hebben in de omgang met dieren die eventueel door instanties controleerbaar is. Hiermee onderstrepen wij de goede omgang met de grootste trots van menig circus: het dier!

Heeft u nog vragen over dieren in het Circus of bent u op zoek naar aanvullende informatie? Neem vrijblijvend contact op met het secretariaat van Circuspunt via info@circuspunt.nl.

Voor meer informatie over de regelgeving die op circusdieren van toepassing is verwijzen we graag naar:

<https://wetten.overheid.nl/BWBR0035217/2022-03-01>

<https://wetten.overheid.nl/BWBR0030250/2022-01-28>

Richtlijnen op het gebied van Dierenwelzijn voor leden van Circuspunt:

1. Circuspunt is voor dierenwelzijn.
2. De huisvesting is dusdanig dat het dier dagelijks veilige mogelijkheden heeft voor vrije gedragingen.
3. Er bestaat een positieve mens-dier verhouding
4. Er is een constant veranderend ‘aantrekkelijkheidsspectrum’ met afwisseling van omgeving, verrijking van verblijf, bewegingstherapie en indien mogelijk, voedselaanbod.
5. Er wordt stressvermijdend gewerkt – zowel bij transport, dagelijks verblijf in het circus als bij de training en voorstelling.
6. Dieren worden overeenkomstig de internationale normen vervoerd.
7. Dieren voeren slechts oefeningen uit die bij hun gedragspatroon en levenswijze horen
8. Men houdt zich aan de Nederlandse wet- en regelgeving.